

Z historie mlýna

Od středověku jezdili ledečtí sedláci s obilím do prastarého mlýna pod vsí, dnes známého jako Dubský mlýn. Ještě berní rula z doby po třicetileté válce o jakémkoli mlýně v Ledcích mlčí. Urbář nekmířského panství z roku 1670 ve výčtu mlýnů uvádí „Hochmühle“ a Pavlíkovský mlýn, k nimž zatím neumíme přiřadit žádný ze známých mlýnů. Ani zápis z roku 1693 zmiňující mimo Pavlíkovského mlýna i mlýn Janotovský nedává jistotu, že je zde zmiňován právě ledecký mlýn. Jistotu nám v budoucnosti přinese dendrochronologický výzkum dřevěných pilotů, zjištěných při opravě přízemí obytné budovy. Stavitelé mlýna jich využili pro zpevnění stavby, založené v podmáčeném terénu. Nejpozději na počátku 18. století však na západ od tehdejší vsi vyrůstá panský mlýn, pravděpodobně patrová budova stavěná do tvaru písmena „L“ s kamenným přízemím a dřevěným patrem. Současně s ní vzniká více jak 750 metrů dlouhý náhon, oddělující se od potoka před dnešním rybníkem. Od počátku se jednalo o mlýn o jednom složení na nestálé vodě, poháněný jedním vodním kolem.

Psaná historie mlýna tak podle našich současných znalostí začíná až v roce 1714, kdy je poprvé připomínám ledecký mlýn s mlynářem Tomášem Suchým. Poté však písemné prameny znovu mlčí. Až v roce 1787 kupuje mlýn za 400 zlatých šajnů Jan Jiří Ebenhöhe, čímž se mlýn panský stává mlýnem svobodným. Mapa stabilního katastru z roku 1839 odhaluje podobu areálu mlýna pro období počátku 19. století. Je tvořen celkem pěti stavebními parcelami č. 35 až 39 - budova mlýnice s obytnou částí stála na parcele č. 36. Byla to stále jediná kamenná stavba, ostatní součásti hospodářství byly dřevěné. Týká se to i někdejšího obytného domu na parcele č. 35, v dnešní době v místech domu čp. 226 za silnicí. Z mladších zápisů víme, že zde bydleli lidé spojení s provozem mlýna. Na parcele č. 37 stál dnešní chlévský trakt. Zajímavostí je zjištění, že chlévy byly menším přístavkem připojeny k mlýnici a uzavíraly tak spolu dvůr i z této dnes otevřené strany. Proti mlýnskému kolu na západní straně mlýna se nacházela další budova na parcele č. 38, v jejíchž místech se dnes nachází stodola. Nad touto budovou při vodním náhonu nacházela ještě malá stavba na parcele č. 39, jejíž účel není znám. Od roku 1841 patří mlýn s číslem popisným 38 Petru Schneiderovi. Za necelých 13 let rozšířil mlýnský areál o nově postavený patrový mlýnský dům č.p. 57, sloužící jako obytná jednotka i jako mlýnská sýpka. Indikační skica z roku 1871 zachycuje v místech stodoly značenou pilu, poháněnou druhým mlýnským kolem. V roce 1878 Petr Schneider prodal mlýn s příslušenstvím mladému mlynáři Matěji Korbelíkovi. V životě každého mlýna došlo k neblahým událostem, logicky vycházejících buď z jeho umístění v blízkosti rozvodňujícího se vodního toku nebo z faktu, že se v dřevěných mlýnicích vyskytoval moučný prach a zároveň docházelo k tření součástí strojů. Doložená tragická událost ledecký mlýn postihla roku 1886. Požár vzniklý v mlýnici brzy zachvátil i s ním spojenou obytnou část a dle svědků zůstalo mlynáři a jeho rodině jen to, co měli na sobě. Díky dobrému pojištění byl však mlýn záhy v původním rozsahu obnoven. Lze se domnívat, že stavební podoba obytné části i mlýnice do výše prvního patra pochází z této doby. Poté, co Matěj Korbelík předčasně v roce 1905 zemřel, vedla hospodářství dále vdova Barbora.

Pohled na areál mlýna před rokem 1910.

Přístupová cesta od vsi končící u mlýna byla v roce 1910 byla nahrazena novou cestou, která dodnes prochází po obvodu mlýnského dvora a pokračuje těsně při severní zdi mlýna v trase původní cesty přicházející sem od Příšova. Barbora Korbéliková provozovala mlýn až do roku 1923, kdy ho pod tlakem finančních problémů prodala Janu Malému ze Starého Plzence. V té době se již ve mlýně vyráběla elektřina, dodávaná na faru, školu a posléze třeba i do hostince p. Krofty čp. 41. Majitel chtěl v roce 1926 budovy mlýna modernizovat, ale k naplnění tohoto plánu nedošlo.

Dne 21. května 1927 kupuje mlýn včetně hospodářství Matěj Nový a v držení rodiny Nových je dodnes. Mlýn zatížený hypotékou tou dobou nebyl v provozu. Nový majitel však mlýn záhy zprovoznil, do roku 1934 zvýšil mlýnici o jedno patro a u obytné části přistavěl pavlač s novým vchodem do patra. V tomto stavu se mlýn zachoval dnešní doby. Modernizace a rozšíření kapacity mlýna si vyžádaly zkvalitnění jeho pohonu, pročež byl instalován stabilní naftový motor Škoda, který mlýn poháněl v době nedostatku vody. V roce 1936 však došlo i na modernizaci samotného vodního pohonu, kdy bylo mlýnské kolo nahrazeno Francisovou turbínou. V této době dochází i k modernizování strojního vybavení, kdy je mimo jiné instalována moderní loupáčka a dvě válcové stolice na žito a pšenici. V této době si mlynář buduje výměnek, dnes samostatně stojící čp. 28, aby o tři roky později mlýn předal synu Miroslavovi Novému. Za druhé světové války bylo přistoupeno k rozšíření části náhonu (dnešní nádržka), neboť omezení přídelů nafty snižovalo možnosti pohánění mlýna motorem a turbíně bylo nutné zajistit co největší možný přísun vody. Po skončení II. sv. války byl naftový motor nahrazen elektromotorem, dodnes mlýn roztácející.

Budova mlýna v roce 1931, zprava syn majitele mlýna Miroslav, vlevo od něho majitel mlýna Matěj Nový.

Kvůli zvyšujícím se nárokům na skladové prostory byla v roce 1947 provedena úprava prostoru nad sousedními chlévy, propojeného s mlýnicí novou lávkou ve výši prvního podlaží. Slibný rozvoj netrval dlouho, rok 1948 nastolil nové likvidační podmínky, které měly 1. února 1951 za následek ukončení živnosti. Mlýn byl ještě krátce využíván místním JZD, ale po roce 1960 byla ukončena i tato činnost. V roce 1990 přešel mlýn dědictvím na syna Miroslava, v roce 2013 na Petra Nového. Vzhledem k unikátnímu dochování dřevěných konstrukcí mlýnice spolu se strojním vybavením z první poloviny 20. století byla v roce 2014 zahájena postupná rekonstrukce. Stalo se tak shodou okolností 300 let poté, co se mlýn prokazatelně objevuje v písemných pramenech.